

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 277/07-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. októbra 2007 predbežne prerokoval sťažnosť J. B., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. J. G., T., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1, v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, porušenia základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj porušenia práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tos 53/2007 a jeho uznesením sp. zn. 5 Tos 53/2007 z 12. júla 2007, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. B. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. augusta 2007 doručená sťažnosť J. B. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu namietal porušenie základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1, v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), porušenia základného práva

podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj porušenia práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tos 53/2007 a jeho uznesením sp. zn. 5 Tos 53/2007 z 12. júla 2007.

Zo sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je na základe obžaloby podanej prokurátorom Okresnému súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) 18. decembra 2006 trestne stíhaný v konaní vedenom pod sp. zn. 30 T 169/06 pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 v spojení s § 20 Trestného zákona, pre obzvlášť závažný zločin vydieračského únosu podľa § 186 ods. 1 a 2 písm. b) v spojení s § 138 písm. c) a s § 20 Trestného zákona a pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 v spojení s § 20 Trestného zákona. Ešte v priebehu prípravného konania v uvedenej trestnej veci bol sťažovateľ vzatý do väzby uznesením okresného súdu sp. zn. Tp 104/06 z 23. júna 2006 z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku s tým, že lehota väzby mu začala plynúť od 20. júna 2006.

Sťažovateľ podal prostredníctvom obhajcu 20. júna 2007 žiadosť o prepustenie z väzby, eventuálne o prepustenie z väzby na slobodu s uložením dohľadu probačného a mediačného úradníka. Na hlavnom pojednávaní konanom 21. júna 2007 okresný súd po prerokovaní veci za účasti prokurátora, sťažovateľa a jeho obhajcu v trestnom konaní žiadosť zamietol. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu (č. k. 30 T 169/2006-611) podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú jeho obhajca písomne odôvodnil v podaní z 21. júna 2007 doručenom okresnému súdu v ten istý deň. Krajský súd uznesením sp. zn. 5 Tos 53/2007 z 12. júla 2007 sťažovateľovu sťažnosť zamietol.

Sťažovateľ v konaní vedenom ústavným súdom namieta, že krajský súd sa v uznesení sp. zn. 5 Tos 53/2007 z 12. júla 2007 nezaoberal písomnými dôvodmi sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu č. k. 30 T 169/2006-611 z 21. júna 2007.

Sťažovateľ tvrdí, že niektoré uznesenia v trestnom konaní „sa svojím významom a účinkami blížia alebo prakticky rovnajú rozsudku, pričom medzi ne je potrebné zaradiť i uznesenie o väzbe.

Z odôvodnenia uznesenia o väzbe musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi súdu na strane druhej.

Ak odôvodnenie rozhodnutia o vzatí do väzby neobsahuje vysporiadanie sa s obranou sťažovateľa v jej základe poukazujúcim na nezákonnosť, sú právne závery súdu porušením ústavného princípu zákazu ľubovôle v rozhodovaní, preto je potrebné takéto rozhodnutie považovať za stojace v rozpore s čl. 36 ods. 1 Listiny, ako i s čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. (...)“

Podľa názoru sťažovateľa sa krajský súd v uznesení sp. zn. 5 Tos 53/2007 z 12. júla 2007 nevysporiadal s argumentáciou týkajúcou sa nezákonnosti ďalšieho trvania jeho väzby a z tohto dôvodu je toto rozhodnutie arbitrárne.

Na základe tejto argumentácie sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil: „Konaním Krajského súdu v Trnave o žiadosti o prepustení z väzby sťažovateľa v trestnej veci sťažovateľa vedenej na Krajskom súde v Trnave pod č. k. 5 Tos 53/2007 v súvislosti s rozhodnutím tohto súdu zo dňa 12. 7. 2007, došlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, k porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ďalej došlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky.

Uznesenie Krajského súdu v Trnave č. k. 5 Tos 53/2007 zo dňa 12. 7. 2007 sa zrušuje. (...)“

II.

2.1 Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokuje každý návrh na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 17 ods. 2 prvej vety ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Obdobne podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02).

2.2 Z doterajšej judikatúry ústavného súdu taktiež vyplýva, že v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy je osoba vo väzbe oprávnená na preskúmanie procesných a hmotných podmienok, ktoré sú predpokladom pre jej „zákonnosť“, pričom požiadavka preskúmania hmotných podmienok väzby zahŕňa povinnosť preskúmať okolnosti svedčiace pre a proti väzbe a rozhodnúť, s poukazom na právne kritériá, či sú dané dôvody opodstatňujúce väzbu, alebo prepustiť osobu na slobodu, ak také dôvody neexistujú (pozri III. ÚS 38/01, III. ÚS 79/02 a III. ÚS 135/04).

Vzhľadom na vplyv pozbavenia osobnej slobody na základné práva jedinca musí konanie, ktorého predmetom je preskúmanie zákonnosti väzby (konanie v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy ale aj podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru), spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania, ako ich garantuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby

pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 34/07).

Na druhej strane konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení (konaniami vo veci samej ohľadne viny obvinenej osoby) a ani konaniami o občianskych právach alebo záväzkoch, na ktoré sa vzťahuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci konania o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru (napr. I. ÚS 200/06).

Aj pokiaľ ide o vzťah ustanovení čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny upravujúcich základné právo na súdnu ochranu a ustanovení čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa špecificky základného práva na osobnú slobodu ústavný súd konštatoval, že čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení, a preto na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe je aplikovateľné toto špeciálne ustanovenie o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny o práve na súdnu ochranu (napr. uznesenie o predbežnom prerokovaní vo veci sp. zn. III. ÚS 135/04 z 28. apríla 2004).

Z uvedeného dôvodu odmietol ústavný súd sťažnosť vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa zaručených v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj vo vzťahu k namietanému porušeniu jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi sťažnosťou napadnutým postupom a rozhodnutím krajského súdu o väzbe a uvedenými právami zaručenými v ústave, listine a v dohovore, porušenie ktorých sťažovateľ namietal.

2.3 Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy ústavný súd pripomína, že v konaní podľa čl. 127 ústavy môže

sťažovateľ uplatniť ochranu označeného základného práva len vtedy, ak ich nechráni iný súd v rozsahu svojej ústavnej kompetencie podľa čl. 142 ods. 1 ústavy.

Podľa uvedeného ustanovenia ústavy rozhodujú súdy v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Z uvedeného ústavného vymedzenia postavenia a kompetencií všeobecných súdov a ústavného súdu v Slovenskej republike vyplýva, že rozhodovanie v trestnoprávných veciach (vrátane rozhodovania o väzbe) patrí do právomoci všeobecných súdov. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a právnych názorov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05).

Sťažovateľ žiadal o prepustenie z väzby argumentujúc, že okresným súdom konštatovaný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nie je daný, pretože dôvodom väzby v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia by mohla byť iba obava, že bude pokračovať v trestnej činnosti, čo okresný súd presvedčivo a zákonným spôsobom neodôvodnil, pričom v jeho prípade nemôže dôjsť k pokračovaniu v stíhanom

trestnom čine vzhľadom na vymedzenie tohto legálneho pojmu v § 122 Trestného zákona, a účel väzby v jeho prípade možno dosiahnuť aj po prepustení na slobodu určením dohľadu probačného a mediačného úradníka so súčasným zákazom približovať sa k poškodenému. Poukázal tiež na skutočnosť, že posledné hlavné pojednávanie vo veci sa konalo pred tromi mesiacmi.

Z uznesenia okresného súdu č. k. 30 T 169/2006 z 21. júna 2007 vyplýva, že okresný súd žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby zamietol s tým, že dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v čase uvalenia väzby existoval a naďalej trvá, čo odôvodnil v podstate nasledovne:

„Uznesením tunajšieho súdu zo dňa 23. 06. 2006 sp. zn. Tp 104/06 v spojení s uznesením KS Trnava zo dňa 18. 7. 2006 sp. zn. 5 Tpo 37/2006 bol obv. J. B. vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. poriadku. Ako konkrétne skutočnosti odôvodňujúce väzbu obvineného sudca ustálil to, že oba obvinení páchali trestný čin vydierania dlhší čas a systematicky. Ich protiprávne konanie voči poškodenému sa často opakovalo. Obvinení pokračovali v páchaní trestnej činnosti závažného charakteru aj napriek tomu, že poškodený sa im pokúšal opakovane ujsť. Ich konanie sa vyznačovalo vyšším stupňom bezohľadnosti a surovosťou, teda, že sa opakovane dopúšťali úmyselnej trestnej činnosti a je daná dôvodná obava, že v prípade ich ponechania na slobode budú pokračovať v páchaní trestných činov obdobného charakteru.

Po posúdení žiadosti oboch obžalovaných, súd došiel k záveru, že tieto nie sú dôvodné nakoľko u oboch obžalovaných naďalej trvajú dôvody väzby tak, ako boli ustálené pri vyššie uvedenom uznesení (...) Na základe dôkazov doteraz vykonaných na hlavnom pojednávaní naďalej pretrváva voči nim podozrenie, že sa dopustili trestnej činnosti, ktorá je im v obžalobe kladená za vinu. (...) Trestnej činnosti sa obaja obžalovaní dopúšťali voči poškodenému dlhší čas, systematicky a surovým spôsobom. Ich prepustením (...) i naďalej hrozí obava, že by pokračovali v páchaní tejto trestnej činnosti. (...) Argumentáciu obhajoby v tom smere, že pre nečinnosť súdu niekoľko mesiacov nedošlo k pokračovaniu hlavného pojednávania, súd nepovažuje za dôvodnú. V trestnej veci je konané bez prietahov, avšak z dôvodov, ktoré boli na strane obžalovaného M. Č. nebolo možné pokračovať v hlavnom pojednávaní.“

V odôvodnení sťažnosti z 21. júna 2007 proti predmetnému uzneseniu okresného súdu obhajca sťažovateľa zopakoval podstatu argumentov proti ďalšiemu trvaniu väzby, ktoré boli uvedené už v žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu.

Krajský súd uznesením sp. zn. 5 Tos 53/2007 z 12. júla 2007 sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 30 T 169/2006 z 21. júna 2007 zamietol. Podľa názoru krajského súdu „(...) *naďalej trvajú dôvody, pre ktoré boli obžalovaní vzatí do väzby. Na obžalovaných bola podaná obžaloba okrem iného aj pre obzvlášť závažný zločin vydieračského únosu podľa § 186 ods. 1, ods. 2 písm. b) Tr. zák. a trestnej činnosti sa mali dopúšťať počas dlhšieho časového obdobia opakovane. Konanie obžalovaných sa malo vyznačovať vysokým stupňom bezohľadnosti a systematickosťou. Prepustením obžalovaných na slobodu teda hrozí obava, že by v páchaní trestnej činnosti mohli pokračovať, čím naďalej trvá dôvod väzby uvedený v § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por.*

Z dôvodu, že obžalovaní sú trestne stíhaní pre obzvlášť závažný zločin, nebolo možné ani nahradiť väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka, pretože tento postup v zmysle § 80 ods. 1 písm. c), ods. 2 Tr. por. je možný len vtedy, ak sú tu výnimočné okolnosti prípadu, ktoré však neboli zistené“.

Všeobecné sudy dosiaľ uzavreli, že vo vzťahu k sťažovateľovi existuje dôvodné podozrenie zo spáchania závažnej trestnej činnosti, z ktorej bol obvinený, a súčasne zotrvali na úsudku o obave z pokračovania v trestnej činnosti, ktorý dôsledne uviedli ako dôvod trvania ďalšej väzby opierajúci sa o skutkové okolnosti trestnej veci sťažovateľa, predovšetkým o to, že sa spolu s ďalšími obžalovanými mal voči osobe poškodeného dopúšťať opakovane, systematicky a dlhší čas konania, ktoré sa vyznačovalo bezohľadnosťou a surovosťou. Podľa obžaloby naplnilo toto konanie zákonné znaky skutkových podstát viacerých trestných činov obdobného charakteru. Vzhľadom na tieto skutočnosti a prihliadajúc na to, že naplnenie znaku „dlhší čas trvajúceho“ konania je potrebné vykladať individuálne podľa konkrétnych okolností prípadu aj s ohľadom na povahu a nebezpečnosť konania, pričom procesnoprávny pojem „pokračovať v trestnej činnosti“ v zmysle § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nemožno stotožňovať,

resp. zamieňať s obsahom legálnej definície hmotnoprávneho pojmu pokračovania v trestnom čine (pokračovací trestný čin), dospel ústavný súd k záveru, že z rozhodnutí krajského súdu v napádanom rozhodnutí z 12. júla 2007 (s prihliadnutím na obsah prvostupňového uznesenia okresného súdu z 21. júna 2007, ako aj na obsah súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 30 T 169/2006, ktorý si ústavný súd vyžiadal) nevyplýva zjavná neopodstatnenosť, jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

Ústavný súd sa nedomnieva, že by závery krajského súdu v predmetnej veci bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné so sťažovateľom označeným čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti odmietol ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2007